CONTROLUL ADMINISTRATIV – GARANT AL LEGALITĂŢII ACTELOR ADMINISTRATIVE

Cătălina CEBOTARESCU

CZU: 35.078.3:342.924 cebotarescucatalina911@gmail.com

In order to shape a modern and democratic society, it is absolutely necessary that the transformations in society take place in a well-determined sequence and with adequate legislative support, which would allow and guarantee not only an efficient administration of state affairs, but also that the authorities to the state to reform themselves, in close accordance with the requirements formulated and advanced by the evolution of society. The administrative control is a guarantee of compliance with the principle of legality in all manifestations of the public administration, through it possible deviations from the legal norms can be discovered and concrete measures for correction and, possibly, optimization of the law enforcement action can be established.

În peisajul complex al guvernării, în general și al administrației publice, în particular, controlul administrativ reprezintă un pilon fundamental pentru asigurarea eficienței, transparenței și responsabilității în exercitarea puterii de către instituțiile statului.

Autorul Mircea Preda, în lucrarea sa ,,Curs de drept administrativ", specifică că rolul controlului este de a preveni erorile în aplicarea deciziilor, de a le înlătura când acestea există, de a asigura îmbunătăţirea permanentă pentru ca aceasta să corespundă cât mai bine nevoilor sociale într-o etapă data [3, p.142].

Într-o generalizare complet însumată, controlul administrativ servește ca un mecanism de verificare și reglare a acțiunilor administrației publice pentru a asigura conformitatea cu principiile de legalitate, imparțialitate și responsabilitate. Mai mult decât atât, controlul administrativ nu ar trebui să fie perceput doar ca un instrument de reprimare a abuzurilor, ci și ca un catalizator pentru îmbunătățirea continuă a performanței administrației publice. Prin feedback-ul și evaluarea constantă a eficacității proceselor de control, se pot identifica punctele slabe și se pot implementa măsuri corective pentru a optimiza activitatea administrativă și pentru a spori încrederea cetățenilor în instituțiile guvernamentale.

De la originile sale în gândirea filosofică și juridică a antichității până în prezent, controlul administrativ a traversat mai multe etape de dezvoltare, evoluând către o abordare multidimensională, care implică evaluarea performanței, gestionarea riscurilor, asigurarea integrității și transparenței în procesul decizional și monitorizarea adecvată a activității instituțiilor publice.

Legalitatea caracterizează dreptul în ansamblu și se manifestă sub forma unor cerinţe fundamentale în toate ramurile dreptului, în întregul sistem de drept [4, p. 191].

Legalitatea juridică contemporană accentuează o tendinţă sporită a administraţiei publice în emiterea şi adoptarea de acte administrative prin care se urmăreşte protecţia unor drepturi şi libertăţi, şi totodată, prin respectarea principiului proporţionalităţii, impunerea unor restrângeri în situaţia în care acestea sunt necesare în protejarea drepturilor şi libertăţilor celorlalţi.

Împuterniciţi pentru emiterea actelor administrative la nivel local sunt consiliile locale şi primarii, iar la nivel raional consiliile raionale şi preşedinţii raioanelor. Aceste autorităţi pot emite acte administrative cu caracter normativ sau individual doar în conformitate cu competenţele materiale stabilite prin lege şi acţiunea acestor acte se extinde teritorial doar în arealul teritoriului administrat de aceste autorităţi.

Competenţa autorităţilor publice locale în procesul emiterii actelor administrative este indispensabilă pentru asigurarea legalităţii, coerenţei şi eficacităţii acestor acte. În aceste condiţii devine imperios necesar ca autorităţile să respecte strict competenţele legale conferite şi să acţioneze în conformitate strictă cu procedurile stabilite, întrucât o lipsă de competenţă poate condiţiona invalidarea actelor administrative emise, creând astfel confuzie şi incertitudine în aplicarea legii. Prin urmare este esenţial ca autorităţile să fie bine instruite şi să opereze doar în limitele competenţelor lor legale.

Armonizarea legislaţiei privind controlul legalităţii actelor administrative în conformitate cu modelele internaţionale este crucială pentru consolidarea statului de drept în societatea noastră. Adoptarea şi implementarea unor standarde şi practici recunoscute, dar ajustate specificului şi nevoilor Republicii Moldova vor garanta consistenţa şi predictibilitatea procesului de control al legalităţii actelor administrative, vor asigura o protecţie mai eficientă a drepturilor cetăţenilor împotriva abuzurilor şi arbitrariului din partea autorităţilor administrative, facilitând astfel îmbunătăţirea continuă a sistemelor de control al legalităţii actelor administrative şi sprijinind eforturile de consolidare a statului de drept.

Prin urmare, cert e că în contextual actual al obţinerii statutului de ţară candidată la UE şi deschiderii rundei de negocieri către finele anului 2023, armonizarea legislaţiei Republicii Moldova, inclusiv pe segmentul controlului legalităţii actelor administrative reprezintă un pas esenţial în direcţia întăririi instituţiilor democratice.

Concluzionând raliem că controlul administrativ reprezintă o componentă esenţială a sistemului de guvernanţă şi a unei societăţi democratice. Remarcăm că actualmente, în Republica Moldova se atestă existenţa unei practici judiciare complet neuniforme în materie de examinare a acţiunilor ce au ca obiect control administrativ, întrucât unele dintre hotărârile judiciare se percep ca fiind partizane, arbitrare şi încălcând principiile de bază ale statului de drept, fapt care pe de o parte ar putea submina autoritatea şi integritatea instituţiei controlului administrativ, iar pe de altă parte ar genera riscul sporit de prăbuşire a acestui instrument [5]. Or, pe de o parte, admisibilitatea acţiunilor se examinează prin prisma art. 68 al Legii 436/2006 [2], iar pe de altă parte sub aspectul inadmisibilităţii acţiunile sunt examinate prin prisma art. 207 alin. (2) lit.e, în coroborare cu prevederile art. 17 şi 189 Cod Administrativ [1].

Luând în calcul cele sus-prenotate, considerăm imperios necesar a fi luate în considerare și pe larg aplicate următoarele recomandări: creșterea calității actului de control și a eficienței acestei activități de control, prin standardizarea procedurilor și crearea unor instrumente unitare de control administrativ; substituirea sintagmei „poate sesiza" din art.68 alin.(4) şi art.69 alin.(1) al Legii privind administraţia publică locală nr.436/2006, cu „va sesiza neîntârziat"; stabilirea unei proceduri clare de înaintare a acţiunii în regres împotriva funcţionarului vinovat de emiterea actului ilegal sau de refuzul nejustificat de a rezolva o cerere, precum și aducerea în concordanță a Codului Administrativ cu Legea nr. 436/2020 privind administrația publică locală, pentru a asigura coerența și eficacitatea sistemului legal în domeniul administrativ la nivel local.

Referințe:

1. Codul administrativ al Republicii Moldova Nr. 116 din 19.07.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 309-320 din 17.08.2018.
2. Legea Nr. 436 din 28-12-2006 privind administrația publică locală. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 32-35 din 09.03.2007.
3. Preda Mircea. Drept administrativ. Bucureşti: Lumina Lex, 20005.
4. Mîrzac Romina. Asigurarea legalității în administrarea publică. USEM, 2022. În: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/189-196_10.pdf
5. https://juridicemoldova.md/9029/csj-termen

Recomandat
***Vladimir BORȘ**, dr., conf. univ.*